

Frederik Benedikt Møllers afskedsprædiken Trinitatis søndag

Taler

Frederik Benedikt Møller
Præst

Dato

22. maj 1864

Sted

Grinderslev Kirke

Omstændigheder

Prædiken blev holdt i hhv. Grinderslev, Grønning og Tise Kirker.

Prædikentekst

Johannesevangeliet kapitel 3, vers 1-15

- 1 Vorherre Jesus Christus taler i dette Evangelium til Nikodemus om
Gjenfødselen af Vand og Aand, og han siger udtrykkelig, at „ingen uden den,
som er født paany af Vand og Aand, kan see Guds Rige“. Da Nikodemus ikke
kjender noget til denne Fødsel, bebreider Herren ham hans Uvidenhed, og dette
5 saameget mere som han var en Lærer i Israel; thi vel havde den gamle Pagt ingen
Gjenfødselse, eftersom „den kun var en Skygge af de tilkommende Goder og ikke
Tingenes Billede selv“ (Ebr. 10); men ofte var det bleven dem forudforkyndt, at
„engang vilde Herren omskære deres Hjerter til at elske Herren deres Gud af
deres ganske Hjerter og Sjæl“, (5. Mos. 30) „engang vilde han lægge sin Lov i
10 deres Indre og skrive den paa deres Hjerter, give dem en ny Aand i deres Indre,
borttage Steen-Hjertet af deres Kjød og give dem et Hjerter af Kjød og stænke
reent Vand paa dem, saa de blive rene“ (Ez. 36). Dette burde Nikodemus have
vidst, saa han i Vorherres Jesu Gjerning havde kunnet see Opfyldelsen af disse
Spaadomme. Og, mine Venner! idet Vorherre anviser os denne Vei til Guds
15 Rige, mener han altsaa, at hverken kan vor udvortes Retfærdighed hjælpe os,
ikke heller kan vore udvortes Gjerninger eller vore Taarer eller vor Anger eller
vore Suk eller vore gode Forsætter føre os til Guds Rige, men ene og alene
Gjenfødselen af Vand og Aand, og tillige vil han dermed sige os, at vi kun blive
gjenfødte ved Vorherres Jesu Christi Daab. kun den „er Gjenfødsels Badet,
20 hvor vi fornyes ved den Helligaand, som udføses rigeligt over os.“ (Tit. 3.) Og vi,
der staa i den ny Pagt, vi, der bo i den hellige almindelige Kirke, hvis Indgang
har til Overskrift: „enhver som tror og bliver døbt skal blive salig“, vi veed,
hvorledes den forjættede Bestænkelse af reent Vand er opfyldt ved Daaben, hvor
vi bleve „aftvættede, helliggjorte, retfærdiggjorte ved den Herres Jesu Navn og
25 ved vor Guds Aand“ (I Kor. 6), vi veed, hvorledes Herren har opfyldt sit Løfte

om at skrive sin Lov i vort Indre derved, at han ved Daaben indplanter Ordet, det Troens Ord, i vort Hjerte, som er mægtigt til at gjøre vore Sjæle salige (Jak. I). Bebreidede Herren da Nikodemus, at han ikke vidste Besked derom, saa vil han jo meget mere bebreide den ny Pagts Tjenere det, hvis de undlade at leve i

30 og tale ud af deres Daabs-Liv, thi den, som ikke kjender Daabens Naadegave, kjender ikke Vorherre, kjender ikke Christendommen, kun „den er Lyset paa Guldstagen, der gjør Natten klar som Dagen”. Og naar jeg nu tænker paa, at det er sidste Gang, jeg træder frem i eders Lovsamling, saa tykkes det mig, som Vorherre, min Overhyrde, vilde spørge mig idag: har du som Lærer i det ny

35 Israel vidst dette og vidnet derom for dem, der har været dig betroet? Og dertil maa jeg da svare: rigtignok har jeg vandret blandt eder i stor Skrøbelighed, rigtignok veed jeg, saa godt som nogen, hvor fuld af Brøst og Mangler min Gjerning blandt eder har været, hvor lidet nidkjær jeg har været, hvor lunken jeg har været til at vaage over og bede for Hjorden, og jeg føler det allermest idag, da

40 jeg skal sige eder farvel, hvor gjerne jeg dog havde villet, at meget havde været anderledes gjort, hvorfor jeg heller ikke kan andet end kaste mig ned for Vorherres Jesu Christi Trone, omfavne hans Knæ og bede: forlad forlad mig i Naade al min Lunkenhed i at vogte dine dyrekjøbte Sjæle, som du har betroet mig, al min Mangel paa Selvfornægtelse og Opoffrelse, al min Troløshed og

45 LigeGYldighed; men jeg veed da ogsaa, at er der noget, jeg altid har fremhævet for eder er det Gjenfødselen, og jeg vidner det for sidste Gang i denne Time for Gammel og Ung, at kun ved Gjenfødselen kan vi See Guds Rige. — Saa inderlig gjerne ønskede jeg at kunne være bleven hos eder, ikke blot fordi dette Sted er mit Barndoms Hjem. her er jeg født og opvoxet, her er den Kirke, hvor Herren

50 tog mig i Favn og skrev sit Navn i mit Hjerte, hvor jeg aflagde Bekjendelsen for de mange Vidner, men ogsaa fordi jeg her har ved Hellig-Aandens Naade vundet en Menighed for Vorherre Jesus Christus, der er mig saa kjær, som, saa tykkes det mig nu, aldrig nogen anden kan blive det. Ja kjær er du lille Menighed mig, thi du er „mit Anbefalingsbrev” (2 Kor. 3), du er mig givet af Vorherre som

55 et Pant paa, at Hellig-Aanden kjendte sig ved mit Vidnesbyrd. I huske det vistnok ligesaa godt som jeg, at i Begyndelsen gik jeg iblandt eder som i en aandelig Vintertid: jeg frembar Vidnesbyrdet, I hørte det, men vi kom ikke hinanden nær, det lod for eder som en fremmed Røst, en haard Tale, om hvilken I sagde: hvem kan gjøre derefter? Dengang maatte jeg kæmpe med

60 Vorherre en Jakobs Kamp, Ordet var jo hans, Gjerningen var jo hans, hvorfor viste der sig da ingen Frugt? jeg vidste, at jeg ikke blot stod iblandt eder med Kongens Kalds-Brev i Haanden, men med Vorherres Jesu Christi Kalds-Brev i mit Hjerte, jeg vidste, at han havde sagt til mig: trød frem for dit eget Folk og

65 vidn for det; hvorfor vandt Ordet da ingen Indgang? vidnede jeg uden Hellig-
Aanden? talte jeg med menneskelig Vidsoms overtalende Ord uden Aands-
Krafts Bevisning? var jeg den Fremmede som Faarene ikke følge. men fly for,
fordi de ikke kjende hans Røst? hvor bad jeg da til Vorherre om, at det maatte
70 Aandens Røst gjennem min Tale. Og den kjære Gud hørte mig, fuld af
Taknemmelighed mod ham staar jeg derfor her idag, fordi han gav mig en
Menighed gjennem megen Kamp og Strid til Pant paa, at mit Ord ikke var mit
 eget, men hans, der udsendte mig. Hvor jublede da mit Hjerte, da det blev
 aandelig Foraar iblandt os, da jeg kunde sige: „Vinteren er forbi, Regnen har
75 hørt op og er dreven over. Blomster sees paa Jorden, Sang-Tiden er kommen.
Turtelduens Røst høres i vort Land" (Høis. 2), og derfor er du bleven mig saa
kjær, du lille Menighed. Ikke som om Christus ikke var bleven prædikeret her
forben som Vejen, Sandheden og Livet, ikke som om Bekjendelsen ikke havde
lydt her forhen, det være langt fra mig at sige dette, men I veed selv, hvor ringe
80 »Frimodigbed, der var iblandt eder til at bekjende Troen, hvorledes
Christendommen for de fleste blandt eder var en Pligt ved Siden af de andre
Pligter istedetfor Surdejgen, der gjennemsyrrer det hele Menneske, og derfor var
Troen ikke blevet eder til Fred og Gloede i den Hellig-Aand. Jeg tror nu, at „I
ere oplærte af Gud" (Joh. 6), saa I kjende Vejen til Himmerige, kjende
85 Gudfrygtigheds Hemmeligheden, som er skjult for de vise og forstandige, men
aabenbaret for de enfoldige og umyndige (Mt. N); thi Jesus Christus er vor
„Gaade-Raader" (Mos. 41), der ved sin Aand siger os „hvad intet Øje har seet og
intet Øre har hørt og ikke er opkommet i noget Menneskes Hjerte, men hvad
Gud har beredt dem, som ham elske" (I Kor. 2). Han borttager Dækket, der
90 hviler over den gamle Pagt, Dækket over Pagts Ark, saa vi see, hvad de 3 Ting,
der laa i denne Kiste, nemlig Lovens Tavle, Arons blomstrende Stav og Krukken
med Manna sigte hen til, nemlig til den nye Pagts store Naade-Midler: Daaben,
Bønnen og Nadveren. Derom minder jeg eder nu for sidste Gang. Det Baand,
som er knyttet mellem dig, du kjære Menighed og mig, kan ikke som andre
95 Baand rives itu, naar vi slutte os sammen om disse Naade-Midler, saavist som
den kristelige Kjærlighed aldrig affalder.

Skal vi end aldrig sees mere her, i Guds Rige heroventil samles vi igjen. Derfor
har jeg altid vist eder hen til Daaben og til den Tro, der er uadskillelig knytter til
100 den, som det eneste Middel, hvorved vi kan faa Guds Rige. Herren spurgte os
ved Daaben: forsager du Djævelen? og alle hans Gjærninger? og alt hans Væsen?
tror du paa Gud fader almægtigste, Himlens og Jordens Skaber? tror du paa

Jesus Christus, Guds enbaarne Søn, vor Herre, som er undfanget af den Hellig-
105 Aand, født af Jomfru Marie, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og
begraven, nedfaren til Helvede, paa tredie Dag opstanden fra de Døde, opfaren
til Himmels, siddende ved Gud Faders almægtiges højre Haand, derfra han skal
igjenkomme at dømme levende og døde? tror du paa den Hellig-Aand, den
hellige almindelige Kirke, de Helliges Samfund, Syndernes forladelse, Kjødets
110 Opstandelse og det evige Liv? og da vort Hjerter svarede ja dertil, fik vi ved
Daaben Deel i Gunds-Riget med dets Retfærdighed, Fred og Glæde, „thi naar
du med Munden som Saligbeds Grunden bekjender vor hellige Tro og har den i
Hjerter, da Længselens Smerte dig leder til Himmelens Ro”.

115 Derfor beder jeg dig, du kjære, dyrekjøbte Menighed! i hvis Hjerter Pagten er
indskreven af Hellig-Aanden, og som ved Daaben er rensed af Jesu Blod, om det
samme som Apostelen Povl bad Timotheus: „strid Troens gode Strid, grib det
evige Liv, til hvilket du og er kaldet, og har aflagt den gode Bekjendelse for
mange Vidner” (1 Tim. 6). „Lader os holde fast ved Haabets urokkelige
120 Bekjendelse, thi han er trofast, som gav „Forjættelsen” (Ebr. 10) og „naar Troen
med Varme om Ordet slaar Arme, Vorberre vi tage i Favn”. Som han, den
Fredens Gud, udtalte sit: Fred være med dig! over os i vor Daab, saaledes veed vi,
at denne „Fred, som overgaar al forstand, bliver hos os, naar Ordet er i vort
Hjerter og i vor Mund, saa vi jublende kan sige: hvad kan dig da skade, min Sjæl,
125 med Guds „Fred! 'Guds Engle er glade, for evig derved.” — Og jeg maa sige et
Ord til eder, som har fornummet Ordets Magt over Hjertet, men dog ikke taget
ved det, mange af eder har dog nu og da følt eder grebne, hvad enten Ordet lød
her eller i Husene, mange har følt Hjertet blive bevæget, mange har siddet med
Taarer i Øinene, naar Ordet lød, og eder vil jeg spørge: hvad gjorde I saa? gik det
130 eder som Nikodemus, der hørte Herren forkynde Vejen til Guds Rige, men som
maaske slog det hen igjen, viste den døde Christus Ære istedetfor den levende
(Joh. 19, 39)? Der er dem iblandt eder, paa hvem jeg saa, at noget begyndte at
røre sig i eders Hjerter, Aanden havde begyndt som Gisning derinde og jeg
glædede mig, da jeg mærkede det. Ofte bad jeg for eder, at det maatte blive
135 Alvor, at eders Sjæles Salighed nu maatte blive eder det vigtigste af alt, at I nu
ikke maatte ophøre med at søge efter det, der tjener til eders Fred trods alle de
Forhindringer, som Mennesker kunne lægge ivejen for eder, o Venner! for sidste
Gang spørger jeg eder med grædende Taarer: var Ordet forgjæves var min Bøn
forgjæves? o har i nogen Kjærlighed til ham, der lod sig pine for vore Sjæle, til
140 ham, der saa gjerne vil favne de mange fortabte Børn og lyse sin Fred over dem
igjen, har I nogen Længsel efter Hjerter-Glæde, har I nogen Bedrøvelse over

Tomhed og Intethed i Sjælen og Længsel efter at fyldes med noget himmelsk, noget af det som Jesus havde i dets hele Fylde, luk da Hjertet op for Troen, som
145 I aabnede det ved eders Daab. Jeg vender mig til eder, mine kjære konfirmander, af hvis Mund jeg tog det hellige Løfte. Der er dem iblandt eder, om hvem jeg siger, som Apostelen skriver: „jeg takker min Gud, saa ofte jeg tænker paa eder, idet jeg altid i hver min Bøn beder for eder alle med Glæde for eders Deelagtighed i Evangeliet fra den første Dag indtil nu" 11 (Phil. 1); men der er
150 ogsaa dem blandt eder, som jeg beder for med Sorg, thi Døden har udspytet sin Forgift over eders Hjerter. „Ville I da, som begyndte i Aanden, nu fuldende i Kjødet"? (Gal. 3) eller har Verden bedaaret eder med den Tale, at naar I bleve Christne, maatte I give Afkald paa Ungdommens Glæde, saa skulle I være gammelkloge og hænge med Hovedet? saaledes hørte I dog ikke af mig!

155 Vore hedenske Forfædre kunde fortælle om en Gudinde, der havde Æbler, som kunde bevare Menneskets Ungdom til evig Tid, ja den Frugt er ogsaa paa Jorden; men den hænger ikke der, hvor Slangen viste Eva hen til, men det er Jesus, som selv sagde: „jeg er det levende Brød, som kom ned af Himlen, om
160 nogen æder af dette Brød, han skal leve til evig Tid, og det Brød, som jeg vil give, er mit Kjød, hvilket jeg vil give for Verdens Liv" (Joh. 6), han og han alene gjør os til Christne evig unge. For sidste Gang vender jeg mig til eder: lad Herrens Aand oplive eder, saa I ved ham lære at kjende det evige Liv ikke som noget, vi først skal faa hisset, men som noget, der her gives os, der skal drive os fremad og
165 fylde os med Glæde og Fred. Jeg tænker paa de mange ægtefolk, jeg har lagt mine Hænder paa deroppe ved Herrens Alter og bedet for, ak, der er dem iblandt dem, som mange Gange ønske, at de aldrig vare blevne forenede, mon de nu ikke føle, hvad jeg ofte sagde dem, at huuslig Glæde boer kun hos os som en Evigheds Blomst, naar Ægtefolk har den levende Jesus Christus i deres Huus,
170 kun han kan rigtig sammensmelte Hjerterne til eet, kun han kan sammenføie med et evigt Baand. Jeg tænker paa de mange Børn, jeg har døbt og indviet til Stridsmænd under Vorherres Jesu Christi Fane, til eder, I Forældre! ere de overgivne, at I ved den Hellig-Aands Kraft skulle bevare Naadegaven i deres Hjerter. Tænk paa, naar I sidde ved deres Leie og de sove, at deres Engel synger
175 for dem „saa drømme de sødt om Betlehem, og er det end forblommet, de drømme dog sandt om Barnets Hjem, som laae i Krybberummet, de drømme, de lege Juul med dem, hvis Sang de bar fornummet", og uaar da de Smaa vaagne, hvorofte see de da ikke det Betlehem for deres Øine, hvor Herodes's Soldater gik omkring og ihjelslog Børnene, „thi qvæles i Barnemund Guds Ord, da tages
180 Guds Søn af Dage, men de, som gaa i Herodes Spor, dem møder da og hans

Plage"; o tænk dog, kjære Forældre! at det nytter kun lidet, at I give Børnene Bogen i Haanden, naar eders Liv ikke viser, at Jesus har eders Hjerte, men lad eders Sang smelte sammen med Englenes, der Julenat jublede om Jesus, vor Helt og vor Herre, saa skal eders Børn med eder voxe i Naade og Visdom for Gud og Menneskene, lad eders Tale høres om Jesus, der er givet os fra Gud „som Visdom, Retfærdighed, Helliggjørelse og Forløsning" (1 Kor. 1), saa bliver (Kristendommen ikke for Børnene en fremmed Ting, som man blot skal høre om i Skole og Kirke; men den bliver en Blomst i Hjemmet, hvis himmelske Duft lader alle fornemme, at derinde er Herrens Fred, der bliver en Sangfugl i deres Hjerte, der nynner ved Dag og Nat om al den Glæde, som os er givet, om det Haab, hvortil vi ere gjenfødte formedelst Jesu Christi Opstandelse fra de Døde, og om „frihedens Lov", Troen i vort Hjerte, som den gamle Pagts Lov forjættede om.

195

Og Arons grønnende Stav, der skød Knopper, bar Blomster og modne Mandler. Jeg tænker, at da de Christne ere et aandeligt Præstedømme, et Kongerige af Præster (1 Pet. 2), er Staven et forbillede paa de Christnes Bøn, vort velsignede „Fadervor", som Herren gav os i vor Daab. Som Aron lagde denne visne Stav i Helligdommen; men om Morgenen var den fuld af Blomster, saaledes gaar det ogsaa mangan Gang med vor Bøn, vissen og død kommer den fra vore Læber, koldt er Hjertet, klangløse ere Ordene, ofte fornemme vi det, som om vi talte til en Muur og ikke til en kjærlig Faders Hjerte; men dog skal denne Bøn bære frugt, thi idet Vorherre Jesus Christus har givet os Lov til at bruge denne Bøn, meente han at vi skulle blive bønørte, fordi vi bede (Mt. 18, 32) naar vi i Hjertets barnlige Tro frembære Bønnen. Gudskelov! at Jesus lever til at bede for os og som Hovedet for sin Menighed. Ja ofte meente vi, i vor Vantro, at vor Bøn var forgjæves; thi ofte kunde vi ikke fornemme at Duen kom tilbage med Oliebladet, ofte kunde vi ikke mærke, at Herren sagde Amen til vor Bøn; men engang i Himmerig vil vor Engel nok sige os, hvor tidt den visne og kolde Bøn bar Blomst og Frugt, at ogsaa vor Bøn gavnede Guds Riges Fremme, at en og anden Sjæl ogsaa er bleven draget til Guds Rige ved den. „Stol derfor paa dit Fadervor, lad dig derfor ej forlokke, Himmel og Jord engang forgaar, aldrig dog Fadervor rokkes; det er Guds Ord i Barnemund, Klippe og Skjold i Farens Stund, Pant paa Guds-Faderligheden!"

Og Krukken med Manna, den skulde minde Israels Folk om, hvorledes de i Ørkenen vare blevne bispiste af Herren selv paa overordentlig Maade, var et Forbillede paa den himmelske Føde, hvormed Christne mættes, naar de søge op

til Nadver-Maaltidet for at befæstes i Udvalgelsen og forvisses om Syndernes Forladelse, som Jesus siger: „hvo som æder mit Kjød og drikker mit Blod, har et evigt Liv, og jeg skal opreise ham paa den yderste Dag. Thi mit Kjød er sandelig Mad, og mit Blod er sandelig Drikke. Hvo som æder mit Kjød og drikker mit

225 Blod, han bliver i mig, og jeg i ham, ligesom den levende Fader udsendte mig, og jeg lever ved Faderen, ligesaa skal og den, som mig æder, leve ved mig" (Joh. 6). Og skal vi end skilles ad med Legemet fra hinanden, som jeg, hvergang jeg

bekjender med Tro, vil være hos eder, med hvem jeg saa ofte følte mig eet i Bekjendelsen, og hvergang jeg beder mit Fadervor vil bede sammen med eder,

230 min kjære Menighed, saaledes veed vi jo, at Nadveren knytter os mere og mere sammen, alt som vi opvoxe i Troen til vort Hoved, alt som vi blive mere og mere hjemme i de Helliges Fællesskab, i det Samfund, hvor alle ere eet i Kærlighed med hverandre, om end Tiden og Rummet adskiller dem. O saa velsigne Gud os, at Nadver-Glæden aldrig maa tages fra os; men at den maa blive os altid i

235 rigere og rigere Maal tildeel, saa vi kan fornemme, at større Glæde er der ikke paa Jorden end at æde Herrens Legeme og drikke hans Blod til Syndernes Forladelse og det evige Liv. Hold saa fast ved dette, saa har I den Aand hos eder, der kan bevare eder ustraffelige til Vorherre Jesu Christi Dag, og jeg befaler eder da Gud og hans Naades Ord, som er mægtig til at opbygge eder og give eder Arv blandt

240 de Helligede (Apg.20) — Modtag saa tilsidst min Tak for de næsten 6 lykkelige Aar jeg var eders Præst, saa ofte har I styrket og trøstet mig, baade naar I kom til mig og jeg til eder, og naar vi mødtes her i Kirken, tak for eders Bøn for mig, tak for eders hjertelige Sang. Tak for alt hvad I gjorde, for at jeg kunde have vedbleven at være eders Præst, Guds Villie maa dog være den bedste. Tak fra

245 hele mit Huus for al den Kjærlighed I har vist det; naar jeg kommer derover, hvor Herren nu vil, at jeg skal forkynde Ordet, saa vil jeg søge eders Ansigter i Kirken og savne dem, naar de ikke komme til mig, men saa vil ogsaa mangan Bøn opstige fra mit Hjerte for eder, at Guds Fred aldrig maa forlade en eneste Sjæl blandt eder, som har fundet den. Men først og sidst takker jeg dig, du

250 Godheds Gud, Vorherres Jesu Christi Fader! for alt det, du gav mig her, ja naar jeg tænker paa det meget, ønskede jeg at jeg havde tvende Tunger for ret at kunne lovprise og takke dig, men du vil tage mod Takken, som den kommer fra et varmt Hjerte, tak for hver Sjæl jeg glædede mig over her, tak for Ordet, du gav mig at forkynde, tak for hver velsignet Daab, jeg kunde udføre her, tak for hver velsignet Nadvere jeg uddeelte, tak for hvergang min Sjæl rigtig blev løftet op

255 ved Menighedens Bøn til dig, og tak, fordi jeg idag har Forvisningen om, at du baade bliver tilbage hos dem, der bekjende dit Navn, og at du ogsaa vil drage med mig, hvorhen jeg skal gaae. Ja Herre! vær med denne lille velsignede

260 Menighed, lad Spiren voxe i dens Hjerter til at bære himmelsk Frugt, lad Døden
aldrig faa Magt over dem, lad Troen altid være dem det Skjold, med hvilke de
kan slukke alle den Ondes Brand-Pile, lad Bønnen altid for dem være Nøglen til
dit Fader-Hjerter, lad Nadver-Bordet for dem være et Paradiis paa Jorden, hvor
de styrkes og oplives til at vandre fremad. O Herre, svar nu Amen til denne Bøn,
265 som er bedt i Jesu Navn.
Amen i Jesu Navn, Amen!

Kilde

270 Møller, Frederik Benedikt: Afskeds-Prædiken holdt i Grinderslev, Grønning og Tise Kirker den 22de Mai
1864, Trefoldigheds Søndag. Udgivet Skive: L. Jensen, 1864. Digitaliseret: Det Kgl. Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

275 Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet, Trinitatis

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/frederik-benedikt-mollers-afskedspraediken-trinitatis-sondag>

280

285

290

295